

‘अप्रिय’ र ‘सातौँ ऋतु’ उपन्यासको उत्तर आधुनिकतावादी कोणबाट तुलनात्मक अध्ययन

त्रिभुवन विश्व विद्यालय मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्काय
अन्तर्गत पृथ्वी नारायण क्याम्पस नेपाली विभागको
स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्ष (५१०-१) को दसौँपत्र
प्रयोजनका लागि प्रस्तुत

शोधपत्र

शोधार्थी

हरि प्रसाद शर्मा

स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्ष

रोल्लं.५७/०६६

परीक्षा रोल्लं ४८००८१

त्रि. वि. दर्ता नं. ९-२-४८-३३९८-२००६

पृथ्वी नारायण क्याम्पस, पोखरा

२०७३

शोध निर्देशकको सिफारिस

प्रस्तुत 'अप्रिय र सातौँ ऋतु उपन्यासको उत्तर आधुनिकतावादी कोणबाट तुलनात्मक अध्ययन' शीर्षकको शोधपत्र पृथ्वी नारायण क्याम्पस, नेपाली विभाग, स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्ष रो. नं. ५७/०६६ का छात्र श्री हरि प्रसाद शर्माले विभागीय निर्णय अनुसार मेरा निर्देशनमा तयार पार्नु भएको हो । शोधको विषय अनुसार यसको अभै परिमार्जन अपेक्षित रहे पनि शोधार्थीको परिस्थिति, आवश्यकता, क्षमता र प्रचलन अनि त्रि. वि. ले थपेको म्याद गुज्रिदै आएको स्थितिलाई समेत ख्याल गरी यसको अन्तिम मूल्याङ्कनका लागि शोध निर्देशकका तर्फबाट सिफारिस गरिएको छ ।

मिति :- २०७३/११/१५

.....
(प्रा. डा. विष्णु प्रसाद पौडेल)

शोध निर्देशक

पृथ्वी नारायण क्याम्पस

पोखरा

कृतज्ञता ज्ञापन

त्रिभुवन विश्व विद्यालय मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्काय पृथ्वी नारायण क्याम्पस, नेपाली विभाग अन्तर्गत स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्ष दसौं पत्र (५१०-१) को प्रयोजनका निमित्त 'अप्रिय र सातौं ऋतु उपन्यासको उत्तर आधुनिकवादी कोणबाट तुलनात्मक अध्ययन' शीर्षकको यो शोधकार्य मैले आदरणीय गुरु प्राध्यापक डा. विष्णुप्रसाद पौडेलको निर्देशनमा तयार पारेको हुँ । सर्वप्रथम म उहाँको सद्भावपूर्ण सल्लाह, सुभाषण एवम् कुशल निर्देशनप्रति हृदयदेखि नै कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु, साथै मेरो काम कार्यमा आवश्यक सल्लाह र प्रेरणा थपिदिने नेपाली विभागका विभागीय प्रमुख आदरणीय गुरु सह-प्राध्यापक कृष्ण प्रसाद पौडेल लगायत अन्य गुरु वर्गमा हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु ।

शोधकार्यका लागि आवश्यक पर्ने पुस्तक उपलब्ध गराइदिनुहुने साभा पुस्तक पसल पोखरा, पोखरा सार्जजनिक पुस्तकालय, पश्चिमाञ्चल क्षेत्रीय पुस्तकालय, पोखराप्रति पनि म आभारी छु ।

प्रस्तुत शोधपत्रलाई अगाडि बढाउन हरतरहले मलाई सहयोग गर्नु हुने मेरा आदरणीय बुबा दिवाकर शर्मा, आमा विष्णु देवी शर्मा, दाइ अग्निप्रसाद भुषाल, छोरो अनिस शर्मा छोरी अनिसा शर्मा, मेरी जीवन सङ्गिनी विष्णु शर्मा, साथी मुरारी सुवेदीप्रति पनि हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु, साथै यस शोधपत्रलाई मुद्रण गर्ने एल.एन. फोटो स्टुडियो विन्दवासिनीका साथी नारायणहरि अधिकारी पनि धन्यवादका पात्र छन् ।

अन्त्यमा, यस शोधकार्यलाई प्रारम्भदेखि यस अवस्थासम्म विभिन्न क्षेत्रबाट महत्त्वपूर्ण सहयोग प्रदान गर्नुहुने संघसंस्था र महानुभावहरूप्रति पुनः आभार प्रकट गर्दै प्रस्तुत शोधपत्रको आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि पृथ्वीनारायण क्याम्पस, नेपाली विभाग समक्ष प्रस्तुत गर्दछु ।

मिति-२०७३ /११/१४

हरि प्रसाद शर्मा

स्नातकोत्तर तह

दोस्रो वर्ष

विषय सूची

शीर्षक

पृष्ठ

परिच्छेद एक		
शोध परिचय		१-७
१.१.	विषय परिचय	१
१.२.	समस्या कथन	१
१.३.	अध्ययनका उद्देश्य	२
१.४.	पूर्वकार्यको समीक्षा	२
१.५.	अध्ययनको औचित्य र महत्त्व	६
१.६.	शोध कार्यको क्षेत्र र सीमा	६
१.७.	शोध विधि	६
१.८.	शोधपत्रको रूपरेखा	७
परिच्छेद दुई		
उत्तर आधुनिकतावादको आधारभूत मान्यता		८ - २०
२.१	विषय प्रवेश	८
२.२	उत्तर आधुनिकतावादको पृष्ठभूमि	८
२.३	उत्तर आधुनिकतावादको परिचय	९
२.४	उत्तर आधुनिकतावादका विशेषता	११
२.४.१	विकेन्द्रण	१२
२.४.२	विनिर्माण	१२
२.४.३	बहुलता	१३
२.४.४	इतिहासको अन्त्य	१३
२.४.५	लेखकीय मृत्यु	१४
२.४.६	मुक्त/खुला	१४
२.४.७	सतही	१४
२.४.८	सञ्चार	१५
२.४.९	प्रतिआख्यानात्मकता	१५
२.४.१०	अनिश्चयात्मकता	१५
२.४.११	स्वच्छन्द	१६
२.४.१२	भिन्नता	१६
२.४.१३	आकस्मिकता	१६
२.४.१४	क्षणिक	१७
२.४.१५	विशुद्धखलता	१७
२.५	उत्तर आधुनिकतावादका थप मान्यताहरू/विशेषताहरू	१८

२.७	निष्कर्ष	१९
परिच्छेद तीन		
ध्रुवचन्द्र गौतमको सातौँ ऋतुपूर्वको उत्तर आधुनिक उपन्यास लेखन परम्परा		२१- ३३
३.१	विषय प्रवेश	२१
३.२	आधुनिक नेपाली उपन्यासको विकास यात्रा	२१
ग)	तृतीय चरण	२२
क)	पुनर्लेखन/पुन निर्माण	२२
ख)	साइबर संस्कृतिको प्रयोग	२३
ग)	विधाहीनता	२३
घ)	तथ्य र स्वैर कल्पना	२३
ङ)	बहुलतावाद	२४
च)	नवकेन्द्रको स्थापना	२४
३.३	ध्रुवचन्द्र गौतमको औपन्यासिक यात्राको रेखाङ्कन	२५
३.३.१	प्रथम चरण	२५
३.३.२	द्वितीय चरण	२६
३.३.३	तृतीय चरण	२८
३.३.४	चतुर्थ चरण	२९
३.४	निष्कर्ष	३२

परिच्छेद चार

अप्रिय र सातौँ ऋतु उपन्यासको उत्तर आधुनिकतावादी मान्यताका आधारमा तुलनात्मक अध्ययन

		३४- ७४
४.१	विषय प्रवेश	३४
४.२	अप्रिय र सातौँ ऋतु उपन्यासको आख्यान सन्दर्भ	३४
४.२.१	अप्रिय उपन्यासको आख्यान सन्दर्भ	३४
४.२.१.१	अप्रिय उपन्यासमा देखिने उत्तर आधुनिकता	३७
४.२.२	सातौँ ऋतु उपन्यासको आख्यान सन्दर्भ	४१
४.२.२.१	सातौँ ऋतु उपन्यासमा देखिने उत्तर आधुनिकता	४७
४.३	अप्रिय र सातौँ ऋतु उपन्यासमा उत्तर आधुनिक प्रवृत्तिहरूको तुलनात्मक अध्ययन	५०
४.३.१	अनायकत्व	५१
४.३.२	बहुनायकत्व	५४
४.३.३	प्रतिआख्यानात्मक	५६
४.३.४	साइबर संस्कृतिको प्रयोग	५९
४.३.५	विकेन्द्रीकृत दृष्टिकोण	६१
४.३.६	बहुलवादी मान्यता	६४
४.३.७	अन्त्यको धारणा	६५
४.३.८	सीमान्तकृत/किनारीकृत पात्रको प्रयोग	६७
४.३.९	विधा मिश्रण र भञ्जन	६९
४.४	निष्कर्ष	७२

पाँचौँ परिच्छेद

उपसंहार

७४- ७७

५.१	विषय प्रवेश	७४
५.२	सारांश	७४
५.३	निष्कर्ष	७६
	थप अध्ययनका लागि सम्भावित शोध शीर्षकहरु	७७
	सन्दर्भ सामग्री	७८